
Petr Matějů: Peníze zmenší strach z neúspěchu

Petr Matějů: Peníze zmenší strach z neúspěchu

Nerovnosti v přístupu ke vzdělání jsou pro sociologa Petra Matějů, který řídí Oddělení sociální stratifikace Sociologického ústavu Akademie věd, velkým tématem. "Z různých studií víme, že vyjma peněz není mnoho způsobů, jak dítě nevdělaných rodičů motivovat, aby studovalo," říká.

HN: Proč jsou peníze tak důležité?

Nejnižší sociální vrstvy se dívají na vzdělání - nebo na investice do vzdělání - jako na rizikovou věc. Mnohem víc se obávají, že dítě studium nedokončí a peníze budou ztraceny. Také se bojí, že pak stejně pro dítě nebude titul takovou výhrou - protože nemají konexe. Proto také potomky posílají (když už je dají studovat) na snadnější obory. Čímž skutečně způsobí, že benefit ze vzdělání je menší než ve vyšších sociálních vrstvách.

HN: Jak se naopak chovají rodiče majetní, vzdělání?

Pokud dítě neuspěje, ztráta peněz je nemrzí. A pokud uspěje, nemají strach, že nenajde ideální džob. A kdyby jej nenašlo, jsou schopni jej sami zařídit. Pro ně ta investice do vzdělání není riziková.

HN: Jak tedy sociální stipendia zapůsobí?

Pokud se budou vyplácet dlouhodobě, jsou jasnou motivací. Když do toho vloží peníze stát, riziko rozhodování se jakoby sníží. Už neinvestuje jenom rodina, ale i společnost.

HN: Tím se sníží strach, ale jak se tím zvýší chuť studentů vůbec jít studovat?

To je těžké. Tady by pomohla jediná věc, a tou je reformovat celé školství. Především velmi zásadně změnit strukturu středoškolského vzdělávání. Dnes se na gymnázia dostává jen třináct procent populace, a to je takové riziko, že do něj rodiče z nižších vrstev nejdou.

HN: Nehraje spíše roli úvaha, že po gymnáziu z člověka "nic není", že musí studovat dál?

To také. Ale důležité je i vědomí toho omezeného počtu míst. Takže to dítě raději pošlou na průmyslovku nebo do učení. A v tu chvíli je vysoká škola prakticky vyloučena. Jakmile jede dítě v této koleji, stojí ohromné úsilí dostat ho na vysokou školu. Už je mezi dětmi, které na další studia neaspirují.

Zatímco když dítě z chudší rodiny půjde na gymnázium, je s těmi, kdo mají aspirace vysoké. Takové dítě se adaptuje a "jede" s ostatními.

Simona Holecová